

ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 4. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ

Освітня програма:	Середня освіта (Мова і література (англійська))
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціальність:	014.02 Середня освіта (Мова і зарубіжна література (англійська))
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка

Рівне – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Комунікативні стратегії і тактики» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою Середня освіта (Мова і література (англійська)) зі спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і зарубіжна література (англійська)) галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент Смерчко А. А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов

Протокол № 1 від 29.08.2023 року

Завідувач кафедри к.пед.н., доц. Кочмар Д.А.
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми Середня освіта (Мова і література (англійська))

Гарант доц. Кочмар Д.А.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією історико-філологічного факультету

Протокол № 1 від 29.08.2023 року

Голова доц. Овдійчук Л. М.
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS: 3	Галузь знань: «01 Освіта / Педагогіка»	Вибірковий освітній компонент	
Змістових модулів – 1	Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова і зарубіжна література (англійська))	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90 год.	Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (англійська)) Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		20	6
		Практичні, семінарські	
		10	4
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60	80
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мовна особистість XXI ст., якою є майбутній викладач польської мови, має, по-перше, вільно орієнтуватися у гіперінформаційному просторі польського мовлення, по-друге, володіти різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації, по-третє, бути здатною застосовувати здобуту інформацію відповідно до власних потреб, а також генерувати вартісні зразки власної мовленнєвої діяльності для досягнення комунікативних та прагматичних результатів. А тому дисципліна «Комунікативні стратегії і тактики» ставить за мету допомогти студентам-філологам у вивченні польської мови на максимальному ступені усвідомлення власної комунікативної діяльності в сукупності всіх дій та операцій, які вона повинна виконати для вироблення стратегії розв'язання мовленнєвого завдання.

Мета навчальної дисципліни – вивчення проблем мовленнєвого впливу, комунікативних стратегій і тактик як реальності спілкування, типів стратегій польського мовлення, формування навичок варіативної мовленнєвої поведінки як запоруки мовленнєвої комунікації, навчання студентів комунікативно-стратегічній діяльності під час роботи зі польською науково-навчальною літературою. Ця дисципліна призначена також сприяти забезпеченню належної якості професійної підготовки майбутнього філолога до активної діяльності, підвищенню рівня комунікативних здібностей, формуванню творчого підходу студентів до різноманітних педагогічних і життєвих ситуацій, виявленню ефективних шляхів засвоєння стратегій текстотворення і текстосприймання.

Завданням дисципліни «Комунікативні стратегії і тактики» є:

- обґрунтування визначення поняття комунікативної стратегії польського мовлення;
- з'ясування психолого-педагогічних засад формування структури комунікативних стратегій у польському мовленні та їх засвоєння;
- визначення ключових понять лінгвопрагматики, які становлять основу засвоєння комунікативних стратегій;
- створення типологій комунікативних стратегій роботи з науково-навчальними текстами на заняттях зі польської мови;
- визначення системи вмінь, необхідних для засвоєння комунікативних стратегій сприймання та творення висловлювань польською мовою;
- з'ясування суті поняття «комунікативної стратегії» у лінгвометодичному аспекті;
- ознайомлення студентів з науковими дослідженнями в галузі теорії комунікації;
- спрямування уваги студентів на надзвичайну різноманітність мовних можливостей;
- вироблення у них навичок пошуків більш широкого кола засобів для вирішення кожного конкретного завдання і уважної порівняльної оцінки цих засобів в умовах контексту.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти підсилюють такі **компетентності**:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з іноземної та державної мови (або мови національної меншини України та державної мови), володіти іноземною мовою (або мовою національної меншини України) на рівні не нижче С1, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту

Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових

компетентностей, використовувати практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Комунікативні стратегії і тактики», студенти будуть мати такі *результати навчання*:

Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

Володіє комунікативною компетентністю з української та іноземної (або національної меншини України) мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

Застосовує методики білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, *володіє* дидактикою багатомовності та методикою паралельного навчання споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.

Забезпечує діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та зарубіжної літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

3. Програма навчальної дисципліни

Методологічні і теоретичні проблеми опису мовленнєвого впливу. Проблеми мовленнєвого впливу в аспекті мовленнєвих стратегій. Типологія мовленнєвого впливу. Стратегія і тактика як реальність мовленнєвого спілкування. Мовленнєві стратегії і різні теорії мовленнєвого спілкування та обробки даних. Стратегічний підхід і когнітивні дослідження дискурсу. Мовленнєві стратегії і тактики: принципи лінгвістичного аналізу. Типологія мовленнєвих стратегій. Комунікативні тактики польського мовлення. Мовні показники мовленнєвих тактик. Комунікативні ходи. Семантичний тип мовленнєвих стратегій. Прагматичний тип мовленнєвих стратегій. Тактика компліменту. Прагматичний тип мовленнєвих стратегій. Стратегія самопрезентації. Діалоговий тип мовних стратегій. Риторичний тип мовленнєвих стратегій. Рекламна мовленнєва тактика перерозподілу міжособистісного мовленнєвого простору. Лінгводідактичні проблеми мовленнєвих планування і контролю. Формування уявлень про мовленнєву стратегію і тактику як основу для вироблення навичок варіативної поведінки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні	самостійна робота	лекції	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Методологічні і теоретичні проблеми опису мовленнєвого впливу.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 2. Проблеми мовленнєвого впливу в аспекті мовленнєвих стратегій.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 3. Типологія мовленнєвого впливу. Стратегія і тактика як реальність мовленнєвого спілкування.	2	1	6	1	-	8
Тема 4. Мовленнєві стратегії і різні теорії мовленнєвого спілкування та обробки даних. Стратегічний підхід і когнітивні дослідження дискурсу.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 5. Мовленнєві стратегії і тактики: принципи лінгвістичного аналізу. Типологія мовленнєвих стратегій.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 6. Комунікативні тактики мовлення. Мовні показники мовленнєвих тактик.	2	1	6	1	-	8
Тема 7. Комунікативні ходи.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 8. Прагматичний тип мовленнєвих стратегій. Тактика компліменту. Стратегія самопрезентації.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 9. Діалоговий тип мовних стратегій. Риторичний тип мовленнєвих стратегій. Рекламна мовленнєва тактика перерозподілу міжособистісного мовленнєвого простору.	2	1	6	0,5	0,5	8
Тема 10. Лінгводідактичні проблеми мовленнєвих планування і контролю. Формування уявлень про мовленнєву стратегію і тактику як основу для вироблення	2	1	6	0,5	0,5	8

навичок варіативної поведінки.						
Разом год. в 2 сем.	20	10	60	6	4	80

5. Теми практичних занять

№	Тема практичного заняття, основні питання	Обсяг годин	
		денна	заочна
1.	Дефініції поняття «комунікативна стратегія», комунікативні стратегії та різні теорії спілкування. Комунікативні стратегії і різні теорії мовленнєвого спілкування та обробки даних. Гнучкість як основна ознака комунікативних стратегій.	2	-
2.	Принцип лінгвістичного аналізу комунікативних стратегій і тактик. Два «кити» комунікативної стратегії – прогнозування і контроль. Типологія мовленнєвих стратегій.	2	1
3.	Комунікативні тактики мовлення. Маркери комунікативних тактик. Семантичний тип комунікативних стратегій. Стратегія і тактика вмовляння, прохання, переконання. Критерії розрізнення тактик. Ознаки та правила вмовляння, комплексний аналіз вмовлянь як комунікативної тактики. Стратегія і тактика дискредитації, образи, глузування, звинувачення. Специфіка тактик, комунікативні ходи, що реалізують тактики образи, глузування, звинувачення.	2	1
4.	Стратегія і тактика компліменту, її відмінності від тактики похвали. Стратегія самопрезентації, поняття іміджу, імідж політика, домінанта іміджу та її мовні маркери. Семантична категорія «своє коло», категорія персоніфікації в аспекті створення іміджу.	2	1
5.	Метатекстові показники впливу співрозмовників на хід діалогу, порядок змін ролей в діалогічному мовленні, перерозподіл ініціативи в діалозі, збереження ініціативи в діалозі, тактика завершення розмови. Рекламна комунікативна тактика перерозподілу міжособистісного простору. Комунікативна тактика рекламної експансії.	2	1
	Всього:	10	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Методологічні і теоретичні проблеми опису мовленнєвого впливу.	6	8
	Тема 2. Проблеми мовленнєвого впливу в аспекті мовленнєвих стратегій.	6	8
2	Тема 3. Типологія мовленнєвого впливу. Стратегія і тактика як реальність мовленнєвого спілкування.	6	8
3	Тема 4. Мовленнєві стратегії і різні теорії мовленнєвого спілкування та обробки даних. Стратегічний підхід і когнітивні дослідження дискурсу.	6	8
4	Тема 5. Мовленнєві стратегії і тактики: принципи лінгвістичного аналізу. Типологія мовленнєвих стратегій.	6	8
5	Тема 6. Комунікативні тактики мовлення. Мовні показники мовленнєвих тактик.	6	8
	Тема 7. Комунікативні ходи.	6	8
	Тема 8. Прагматичний тип мовленнєвих стратегій. Тактика компліменту. Стратегія самопрезентації.	6	8
	Тема 9. Діалоговий тип мовних стратегій. Риторичний тип мовленнєвих стратегій. Рекламна мовленнєва тактика перерозподілу міжособистісного мовленнєвого простору.	6	8
	Тема 10. Лінгводидактичні проблеми мовленнєвих планування і контролю. Формування уявлень про мовленнєву стратегію і тактику як основу для вироблення навичок варіативної поведінки.	6	8
	Разом годин	60	80

7. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання: словесні, пояснювально-ілюстративний із використанням мультимедійних презентацій під час викладу лекційного матеріалу; бесіда з елементами дискусії, ситуативний підхід, бесіда за круглим столом, «питання-відповідь»; дослідницький метод (під час виконання самостійної роботи); практичні (вправи, задачі, кейси, есе тощо) методи навчання; проблемно-пошуковий та евристичний методи навчання; наочні (демонстративний, ілюстративний, презентація, навальні фільми, використання Jamboard, відеолекції). Словесні та наочні методи навчання використовуються під час практичних занять, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при здійсненні студентами самостійної роботи та виконанні індивідуальних завдань. Під час проведення занять використовуються розповідь і пояснення. Активні методи навчання: диспут, дискусія, мозковий штурм, рольові ігри тощо.

8. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
4. Передзаліковий тест (в рамках поточного тестування).

5. Залік.

9. Питання гарантованого рівня знань

Проблеми мовного розвитку щодо аспекти мовних стратегій.

Типологія мовної поведінки.

Стратегії та тактики як реальність мовної поведінки.

Мовні стратегії та різні теорії мовного спілкування.

Типологія мовних стратегій.

Комунікативні тактики російської мови.

Семантичний тип мовних стратегій.

Прагматичний тип мовних стратегій.

Діалоговий тип мовних стратегій.

Риторичний тип мовних стратегій.

Лінгводидактичні проблеми мовного планування та контролю

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид діяльності	Всього
Активність на практичних заняттях Поточне тестування	40
Самостійна робота	20
Заліковий тест	40
Всього за семестр:	100

Поточне тестування / самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	

T1, T2 ... T10 – теми занять.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	---

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	Зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас	незараховано з можливістю повторного складання

		не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Курс лекцій
2. Плани практичних занять
3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи
4. Навчально-методичні матеріали
5. Опорні конспекти лекцій
6. Тестові завдання
7. Роздавальний матеріал
8. Ілюстративні матеріали
9. Нормативні документи

13. Навчально-методичне забезпечення дисципліни

Основна література (L)

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004.
2. Дмитрук О.В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англійській комунікації (на матеріалі друкованих та інтернет-видань 2000-2005 років): Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2006. – 19с.
3. Локшина О.І. Моніторинг рівнів досягнень компетентностей: інноваційні підходи / Компетентнісний підхід у сучасній освіті: колективна монографія. – К.: Видавництво «К.І.С.», 2004.
4. Смерчко А. Концептуальна опозиція «рай – пекло» у слов'янській фразеології (на матеріалі української та польської мов). *Закарпатські філологічні студії*. 2022. № 23.
5. Carnegie D. How to Win Friends and Influence People. Ebury Press, Vermilion. 2007.
6. Carnegie D. Public Speaking for Brinzza Success.
7. Budzyńska-Daca Agnieszka, Kwosek Jacek. *Erystyka czyli o sztuce prowadzenia sporów*. – Warszawa: PWN, 2009. – 180 s.
8. Bugajski Marian. *Język w komunikowaniu*. – Warszawa: PWN, 2009. – 538 s.
9. Dobek-Ostrowska Bogusława. *Komunikowanie polityczne i publiczne*. – Warszawa: PWN, 2009. – 436 s.
10. Goban-Klas Tomasz. *Media i komunikowanie masowe: teoria i analiza prasy, radia, telewizji i internetu*. – Warszawa: PWN, 2008. – 340 s.
11. Golka Marian. *Bariery w komunikowaniu i społeczeństwo (dez) informacyjne*. – Warszawa: PWN, 2009. – 282 s.
12. Grzenia Jan. *Komunikacja językowa w Internecie*. – Warszawa: PWN, 2009. – 180 s.
13. Handke Kwiryna. *Socjologia języka*. – Warszawa: PWN, 2008. – 384 s.
14. Jabłoński Wojciech. *Kreowanie informacji (Media relations)*. – Warszawa: PWN, 2009. – 180 s.

15. Język, dyskurs, społeczeństwo // redakcja naukowa Lotar Rasiński. – Warszawa: PWN, 2009. – 412s.
16. Mandal Eugenia. Miłość, władza i manipulacja w bliskich związkach. – Warszawa: PWN, 2009. – 324 s.
17. Marcjanik Małgorzata. Grzeczność w komunikacji językowej. – Warszawa: PWN, 2009. – 168 s.
18. McQuail Denis. Teoria komunikowania masowego. – Warszawa: PWN, 2007. – 576 s.
19. Morreale Sherwyn P., Spitzberg Brian H., Barge J. Kevin. Komunikacja między ludźmi: Motywacja, wiedza i umiejętności. – Warszawa: PWN, 2009. – 744 s.
20. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej / Redakcja naukowa: John Stewart. – Warszawa: PWN, 2008. – 616 s.
21. Polszczyzna na co dzień / Redakcja naukowa: Mirosław Bańko. – Warszawa: PWN, 2009. – 812s.
22. Szymanek Krzysztof, Wieczorek Krzysztof A., Wójcik Andrzej S., Sztuka argumentacji. Ćwiczenia w badaniu argumentów. – Warszawa: PWN, 2009. – 151 s.
23. Grabias S. Język w zachowaniach społecznych. – Lublin, 1994

Довідкова література (S)

1. Encyklopedia języka polskiego / Pod red. S Urbańczyka, M. Kucaly. – Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1999. – 508 s.
2. Kopaliński W. Koty w worku czyli z dziejów pojęć i rzeczy. – Warszawa: Oficyna Wydawnicza, 1997. – 365 s.
3. Nauka o języku dla polonistów / Pod red. S. Dubisza. – Warszawa: Książka i wiedza, 1999. – 624s.
4. Słownik języka polskiego / pod red. W.Doroszewskiego. – Przedruk elektroniczny: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1997.
5. Słownik języka polskiego / Redaktor naukowy prof. Mieczysław Szymczak. – Warszawa, 1996. – 1034 s.
6. <https://uk.glosbe.com/pl/uk>
7. <https://www.multitran.com>